

130761 - Ticari sigortanın haram olduğuna dair deliller

Soru

Sigortanın haram olduğuna dair deliller nelerdir?

Detaylı cevap

Şüphesiz sigorta şirketlerin uyguladıkları ticari sigorta işlemleri, şer'i açıdan haram olan akitlerdendir. Bu akit ister hayat, ister varlıklara yapılsın veya başka bir şeye yapılsın haramdır. Bu işlemin haram olduğuna dair bir çok şer'i delil ve kurallar bulunmaktadır:

1. Sigorta, aldanma akitlerden bir akittir. Aldanma içeren akitler İslam hukukunda haram kılınmıştır.

Ebu Hureyre Radiyallahu anhu'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem, aldanma içeren alışverişi yasaklamıştır. (Muslim 1513)

Aldanma sözlükte, riskin oluşup oluşmayacağını bilmemektir. Bu geçersiz alışverişe; suda balık, havada kuş satmak gibi örnekler verilebilir. Zira bu alışverişte müşteri buna sahip olabilir, olmaya da bilir.

Ezheri şöyle dedi: içeriği bilinmeyen satışlar, aldanma satışları içerisinde sayılır.

“Mucem Mekayis el Luğa 4/380-381. Lisan al Arap 6/317

Hattabi Rahimehullah şöyle dedi:

“Aldanmanın aslı kişiden içeriği gizli kalan şeylerdir... alışverişten amaç edilen şey gizli veya meçhul veya bilinmesi imkansız olan her şey aldanmadır. Şüphesiz aldanmanın türleri çoktur. Ancak bunların hepsinin ortak noktası belirsizliktir.

Nevevi Rahimehullah şöyle dedi:

“Aldanma alışverişini yasaklama konusu fıkıh kitaplarında çok büyük bir esas teşkil etmektedir. Bu başlık altında sayısız meseleler işlenmektedir. Bunların en önemlisi; olmayan ve bilinmeyen bir şeyi satmaktır...

Tüm bunların satışı batıldır. Çünkü bu konular, zaruri olmayan ve ihtiyaç duyulmayan aldanma alışverişleridir.

İnsanların ihtiyaç duydukları bazı işlemlerde içeriğini bilmeme konusu kabul edilmiştir. Örnek olarak satın alınan bir evin temelindeki durum. Ev alma konusu ihtiyaç olması ile birlikte temelini görme imkanı bulunmamaktadır.

Alimler, gebe hayvanların karnındakilerini ve havadaki kuşları satmanın geçersiz bir alışveriş olduğuna icma etmişlerdir.

Alimler, bu geçersizliğin temelinde aldanma olduğunu belirtmişlerdir.

Alimler, aldanmanın çok olduğu bir işlemin caiz olmadığını ancak aldanmanın az olduğu konuları geçerli sayarken bazı işlemlerde zararın az veya çok olması durumunda ihtilafa düşmüşlerdir. (bidayatulmuctehid 2/187)

Sigorta işlemleri aldanmanın çok olduğu konulardır. Hukuk uzmanları bile sigortanın ihtimalli alışverişlerden olduğunu söylemektedirler. Bunun anlamı da aldanmadır. Çünkü sigorta yapan ve yaptıran tarafları sözleşme esnasından ne kadar alıp vereceğini bilmiyor. Sigorta yaptıran kişi bir taksit ödedikten sonra kaza vuku bulur böylece sigortacı sözleşmede vermeye söz verdiğini verir. Belki de hiç kaza olmaz sigorta yaptıran, tüm taksitleri ödemek zorunda kalır.

1. Sigorta sözleşmeleri, kumar içerir.

Yüce Allah kumarı Maide suresinin 90 ayetinde haram kılmıştır: “Ey iman edenler! (Aklı örten) içki (ve benzeri şeyler), kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz.”

Kumarın manası: insanın riski göz önüne alarak kendi malından bir şeyi verdikten sonra daha fazlasını kazanması yada verdiği paranın tümünü kaybetmesidir.

Sigorta sözleşmesi bazen oluşabilen bazen de hiç oluşmayan bir risk üzerine kuruludur. Bu anlamda ele alındığında bir kumar olarak görülmektedir.

Çünkü sigorta yaptıran kişi sigorta tutarıyla riske giriyor. Ya verdiğiinden daha fazla alır yada verdiği tamamen kaybeder.

Sigorta yaptıran kişi 20 öder 1000 alır bazen de 1000 öder 1000 alır bazen de 1000 verir hiçbir sorun oluşmadığı takdirde hiçbir şey almaz. Bu kumar değil mi?

1. Tazmin esnasında sigorta zaman ve fazlalık faizi içermektedir.

Ubade bin Samit Radiyallahu anhu'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: "Altın altınla, gümüş gümüşle, buğday buğdayla, arpa arpayla, hurma hurma ile, tuz tuzla başbaşa misliyle, peşin olarak satılır. Bu çeşitler farklı olduğu takdirde peşin ise dilediğiniz gibi satın."

Bu hadis gereğince altın altınla satılırsa eşitlik ve peşin alışveriş vacip olduğu görülmüştür.

Bir gramı bir gramla satması gerekir. Hiçbir fazlalık kabul edilmediği gibi alışveriş peşin aynı oturumda gerçekleşmesi gerekir. Her iki taraf haklarını almadan ayrılmaları caiz değildir.

Şayet bir kişi altını daha fazla bir altın karşılığında satarsa o takdirde fazlalık faizine girmiş olur. Şayet peşin alma şartı yerine getirilmemişse o takdirde zaman yani geciktirme faizine girmiştir.

Şayet altını gümüş ile satarsa aynı oturumda peşin alışveriş yapması gerekir. Ancak eşitlik şartı aranmaz. Örnek olarak bir gram altını gümüşten bir on gram karşılığında satabilir. Ancak bu alışveriş aynı oturumda gerçekleşmesi gerekir.

Kağıt paralar, altın ve gümüş hükmünü almaktadır. Bir para cinsini diğer parayla ancak aynı oturumda olması şartıyla değiştirilebilir. Ancak paralar aynı cinsten ise eşitlik ve peşin almak vacip olur.

Bu yönden sigorta işlemleri, faizin hem fazlalık hem de zaman faizini kapsamaktadır.

Bunun açıklaması şudur:

Sigorta şirketinin sigorta sözleşmesinde belirlenen durumların meydana gelmesiyle sigorta yaptıran veya varislerine ödediği parayı üç kategoride değerlendirilir: sigorta yaptıranın verdiği paradan daha az olur, daha çok olur veya eşit olur.

Tüm bu durumlarda şirket, hak sahibine sigorta taksitlerin verilmesinden bir müddet sonra para vermektedir. Bu da belirsiz bir sonuçtur.

İşlemin gerçeği: bir lirayı belirli bir süreyle belirsiz paralarla satmaktır.

Alınan ve verilen para eşit olursa bu durumda zaman faizi oluşur. Artı veya eksi olursa fazlalık ve zaman faizi birlikte gerçekleşir. Her biri tek başına bir haramdır birleştiği zaman haram daha da büyük olur.

1. Sigortacılık insanların haklarını batıl yollarla yemektir.

Şüphesiz insanların mallarını haksız yere yemek haramdır.

Yüce Allah şöyle buyurdu: “Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda batıl yollarla yemeyin. Ancak karşılıklı rıza ile yapılan ticaretle olursa başka. Kendinizi helâk etmeyin. Şüphesiz Allah, size karşı çok merhametlidir.” Nisa/29

Batıl; hırsızlık, hıyanet, gasp, kumar, faiz ve geçersiz alışveriş hükümleri içeren ve şeriatın mübah kılmadığı tüm yollardır.

Sigorta işleminin batıl yollarla insanların mallarını yemek içerdiğinin açıklaması ise şöyledir: şayet sigorta yatıran kişi bir taksit ödedikten sonra bir kaza geçirirse bundan dolayı sigorta şirketi ona verdiği kadar daha fazla ödeme yaparsa bu sigorta yatıran için haksız ve batıl yolla kazanç elde etmiş olur.

Şayet kaza veya herhangi bir tehlike oluşmazsa sigorta şirketi karşılıksız sigorta taksitlerini alması haksız ve batıl yollarla almış olur.

Alman bir bilirkişinin yaptığı istatığe göre sigorta şirketleri müşterilerinden aldıkları toplam taksitlerin sadece %2,9 oranında geri ödeme yaptığı tespit edilmiştir.

Peki bu şirketler bu parayı hangi hakla hakkediyor ve neyin karşılığında alıyorlar?

5-Sigorta işlemlerinde şer'i olarak gerekli görülmemeyen bazı hususlarda zorunluluk vardır.

Sigorta işlemlerinde, sigorta şirketlerden tazminat isteniyor. Ancak müşteriye bir kaza olduğunda hangi hakla bu yükümlülük şirkete yükleniyor? Şüphesiz şirket bu kazaya neden olmamıştır. Bu konuda şirketten her hangi bir kusur meydana gelmemiştir. Sonuç olarak şer'i olmayan bir tazminat yükleniyor.

6-Sigortanın birey ve topluma zararları.

Yukarıda verilen bilgilere ilaveten sigortanın bir takım zararları mevcuttur bunların en önemlisi:

Sigorta yatırımlarının musibetlere maruz kalmamaları için gerekli tedbirleri hafife almaları. Hatta bazıları kaza oluşumuna veya kazaların daha da büyük olması için çaba göstermektedir. Bunun bireylere çok büyük zararları mevcuttur. Nitekim bazı şoförler insanların hayatını ve mallarını hafife alarak kuralları çiğnemektedir.

Saydığımız tüm sebeplerden her biri bu işlemin haram olduğuna yeterli bir delildir. Geçersiz ve bozuk olan bir akit şeriatta mübah olmaz. Bu işlem insanların mallarını haksız yere yemektir. Ancak tüm bu sebepler birleştiğinden konu daha da vahim olmaktadır.

Bu nedenle muasır alimlerin çoğu tüm ticari sigorta işlemlerinin haram olduğuna dair fetva vermişlerdir.

Haremeyn alimleri, fetva kurulu ve Cidde'de fıkıh alimleri ticari sigortanın haram olduğuna dair fetva vermişlerdir. Bu konuda aykırı bir görüş bildiren alim bilinmemektedir.

Sitemizin değişik soru cevaplarında bu işlemin haram olduğu dair farklı karar ve fetvalar bulabilirsiniz.

Ayrıca “büyük alimlerin ticari sigorta konusu” hakkındaki görüşlerine bakınız

315-33/4

En iyisini Allah bilir.